

Az adószám felfüggesztésének új okai a gyakorlatban

Az állami adóhatóság (továbbiakban: adóhatóság) az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény rendelkezései alapján 2006. szeptembere óta alkalmazza az adószám alkalmazása felfüggesztésének, illetve felfüggesztést követő törlésének szankcióját. (A jogszabály – szakszerűen – „az adószám alkalmazásának felfüggesztéséről” szól, az alábbiakban a népszerűbb szókapcsolatot – „az adószám felfüggesztése” – is használom.)

Az adószám felfüggesztése jelentős anyagi hátrányt okozhat az adózónak, hiszen annak időtartamára vonatkozóan sem a felfüggesztés alatt, sem később nem érvényesíthet adó-visszaigénylést, adó-visszatérítést, költségvetési támogatás igénylést. Az adózó ilyen jellegű kérelmei akkor is csak a felfüggesztés esetleges megszüntetését követően teljesíthetőek, ha a korábbi időszakra vonatkoznak. Az adószám törlését követően pedig az adózó jogszerűen nem folytathat adóköteles tevékenységet.

2009. februárjától új tényállásokkal bővültek az adószám felfüggesztésének lehetséges okai. Az adóhatóságnak immár fel kell függesztenie az adószámot, ha az adózó üzletét ismételt 60 napra lezárta, vagy tevékenységét ismételt felfüggesztette 60 napra. Fel kell függeszteni az adószámot, ha tulajdonosa egy éven túl elmulasztotta bevallási vagy adófizetési kötelezettségének teljesítését, továbbá azon cégek adószámát is, akik a számviteli beszámolójukat nem tették közzé a cégközlönyben. Az új okok a felfüggesztés időtartamában, és következményeiben is eltérnek a korábbiaktól. Az alábbiakban a korábbi és az új törvényi tényállások viszonyát, illetve alkalmazásuk gyakorlati tapasztalatait ismertetem.

1. Az adószám felfüggesztésének eredeti okainak változása

Az első két és fél évben az adószám felfüggesztését a fiktív, tehát nem létező adózók esetében alkalmazhatta az adóhatóság. A legtöbb felfüggesztést az adó-

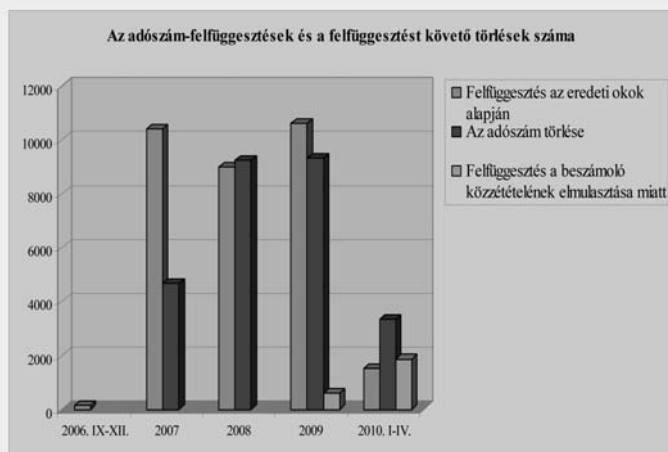
hatóság azért rendelte el, mert az adózót nem találta meg a székhelyén. Az adószám felfüggesztését eredményezte az is, ha az adózó képviselőjének személyét nem jelentette be, vagy a képviselő nem bizonyult valós személynek, illetve a hivatalos küldemények „a címzett ismeretlen” jelzéssel érkeztek vissza címéről. A jogszabály utóbbi megfogalmazása alaposan leszűkítette a küldemények postázása alapján elérhetetlennek bizonyuló adózók szankcionálását, hiszen a tértivevényen feltüntetett más jelzés alapján (pl. ismeretlen helyre költözött) is következtethetett volna az adóhatóság arra, hogy az adózóval nem vehető fel a kapcsolat.

A törvényhozó 2009. februárjától a fiktitivásra utaló esetek körét is kiszélesítette. A hivatalos küldemények esetén már bármely, az ismeretlenségre utaló jelzés alapján felfüggeszthető az adószám. Lényeges, hogy a levélszekrény hiányát – mint felfüggesztési okot – külön megemlíti a törvénytörzszakasz.

Ezen okok esetén az adóhatóságnak a felfüggesztés időtartamát követően törölni kell az adószámot, ha az adózó addig sem rendezte helyzetét. A törvénytörzszakasz módosításait követően ez az időtartam 60 napról 45, majd 30 napra rövidült.

Az adóhatóság 2006. szeptember 15-től - az adószám felfüggesztését előíró rendelkezések hatályba lépésétől - 2010. április 30-ig 41.566 db olyan határozatot hozott, amely az adószám felfüggesztését rendelte el. Ezekből 34.973 db emelkedett az egyes tárgyévekben jogerőre. Az adószám felfüggesztést követő törlését elrendelő, az egyes tárgyévekben jogerőre emelkedett határozatok száma ugyanezen időszak alatt 27.346 db. A számviteli beszámoló közzétételének elmulasztása miatt 2009-től rendelheti el az adóhatóság az adószám felfüggesztését, a diagram ezen határozatok darabszámát is feltünteti.

A felfüggesztési okok között a nem létező székhely a leggyakoribb, mintegy 85 százalék. A törvénytörzszakasz alkalmazását megelőző várakozások ellenére az ismeretlen címzett miatt elrendelt felfüggesztések aránya csak átlagosan 10 százalékot képvisel a fiktitivás miatt elrendelt felfüg-

gesztések okai között, a be nem jelentett vagy ismeretlen képviselő miatti felfüggesztések aránya sem haladja meg az 5 százalékot.

Lényeges változás 2010-től, hogy a felfüggesztés, illetve a törlés tényét már az egyéni vállalkozók nyilvántartása is feltünteti.

Új és súlyos szankció, hogy az egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultság a törvény erejénél fogva megszűnik, ha az adóhatóság a felfüggesztést követően törli a vállalkozó adószámát. Az egyéni vállalkozók nyilvántartását vezető szervezet az adószám törlését elrendelő határozat jogerejének időpontjával törli a vállalkozót a nyilvántartásból.

Az adóhatóság a törvény rendelkezései alapján, az üzleti élet biztonsága, illetve a szankcióval érintett adózók tájékoztatása érdekében továbbra is közzéteszi honlapján a felfüggesztett, továbbá a felfüggesztést követően törölt adószámokat. Ezek 2009-től csoportosan is lekérdezhetők. A számos partnerrel rendelkező adózók így rendszeresen és egy kattintással lekérdezhetik, hogy az általuk megadott – egyszerre akár több száz – gazdálkodó szervezet közül valamelyik szerepel-e ezekben az adatbázisokban.

2. Az adószám felfüggesztése üzletlezárás, illetve a tevékenység felfüggesztése miatt

Ha az adóhatóság ismételen 60 napra lezárja az adózó üzletét, vagy tevékenységét ismételen 60 napra felfüggeszti, egyúttal adószámát is fel kell függesztenie. A felfüggesztés határozott időtartamú, megegyezik az alapjául szolgáló szankció időtartamával. A felfüggesztés időtartama nem rövidíthető meg, nem kérelmezhető annak megszüntetése. Lejártát követően azonban nem követi újabb szankció.

Ezt a felfüggesztési okot az átmeneti rendelkezések miatt csak akkor alkalmazhatja az adóhatóság, ha az ismételt üzletlezárást, illetve a tevékenység ismételt felfüggesztését megelőző első lezárást vagy felfüggesztést 2009. február 1-jét követően rendelte el. Az ilyen ismételt szankciót szerencsére ritkán kell kiszabnia az adóhatóságnak, ezen okból még nem függesztett fel adószámot.

3. A bevallási, adófizetési kötelezettség egy éven túli elmulasztása

Az adóhatóságnak abban az esetben is fel kell függesztenie az adószámot, ha az adózó 365 napon túl sem teljesíti bevallási, vagy adófizetési (adóelőleg-fizetési) kötelezettségét. Ebben az esetben határozatlan ideig, a kötelezettség teljesítéséig tart a felfüggesztés. A felfüggesztést követően ekkor sem alkalmaz az adóhatóság egyéb szankciót, nem törli az adószámot.

A törvény rendelkezése szerint ezt a felfüggesztési okot a 2009. február 1-jét követően esedékes adófizetési kötelezettségre, illetve ezt követően benyújtandó bevallásra kell alkalmazni. Tehát nem minden mulasztás és tartozás lehet a felfüggesztés oka, hanem csak a 2009. február 1-jét követők, és azok is csak egy év elteltével.

Példaként: ha az adózó elmulasztotta a 2009. február 20-áig esedékes 0908-as bevallásának benyújtását, 2010. február 20-át követően az adóhatóság a mulasztás miatt felfüggesztheti adószámát, ha a felfüggesztés időpontjáig sem pótolja a kötelezettséget. A felfüggesztés csak a bevallás benyújtásával szűnhet meg.

4. A számviteli beszámoló közzétételének elmulasztása

A számviteli beszámoló közzétételének elmulasztását követően 60 napra függeszti fel az adóhatóság az adószámot.

A számviteli beszámoló letétbe helyezésének és közzétételének az EB (elektronikus beszámoló) jelzésű elektronikus űrlap útján kell eleget tenni. Ez az adatlap nem az adóhatóság, hanem az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) honlapjáról tölthető le. A kitöltött űrlap a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer útján nyújtható be a törvény által előírt mellékletek, illetve közzétételi költségtérítés fizetését igazoló nyugta csatolásával az IRM Céginformációs Szolgálatára részére. Az elektronikus

benyújtás technikai feltételeire vonatkozó információkat az IRM a honlapján részletesen közli.

Az EB elektronikus űrlapot – a csatolmányok leválasztása után – az IRM Céginformációs Szolgálatától továbbítja az adóhatóság részére, a kötelezettségüket nem teljesítő adózók kiszűrése céljából.

Az adóhatóság az adószám felfüggesztését megelőzően, a törvényi rendelkezéseknek megfelelően, felszólítólevelet küld a kötelezettségét elmulasztó cég részére. Ebben megfelelő határidőt biztosít a kötelezettség teljesítésének pótlására. Az adószámot az adóhatóság csak a határidő leteltét követően függeszti fel. A mulasztó cégek így lehetőséget kapnak arra, hogy mulasztásukat pótolják, és így elkerüljék a szankciót. Az adószám felfüggesztésének szankciója nem a „figyelmetlen” cégek ellen irányul, ezen felfüggesztési ok esetében is a gazdasági élet szereplőinek biztonságát szolgálja.

Az adóhatóság a beszámoló benyújtására előírt határnapot követő 30 napon belül postázza a felszólítólevelet. A tavalyi évben az átmeneti rendelkezések alapján csak azon eltérő üzleti éves cégeket szólította fel az adóhatóság a kötelezettség teljesítésére, amelyek esetében a mérlegforduló nap 2009. április 30-át követő napra esett. Idén már valamennyi mulasztó cég esetén alkalmazni kell az adószám felfüggesztés szankcióját, ideértve a naptári év szerint működő cégeket is. E miatt az adószám felfüggesztését ezen ok miatt elrendelő határozatok számának jelentős növekedése várható.

A felszólító levélben előírt határidő eredménytelen elteltét követően az állami adóhatóság határozatban kezdeményezi az adózó adószámának 60 napos – határozott idejű – felfüggesztését. A felfüggesztés elrendeléséről szóló döntés ellen fellebbezésnek nincs helye. Amennyiben a felfüggesztés ideje alatt sem teljesíti az adózó közzétételi kötelezettségét, az állami adóhatóságnak kezdeményeznie kell a cég megszüntetésének nyilvánítását a cégbíróságnál.

A cégbíróságnak azonban csak abban az esetben kell megszüntetnie nyilvánítania a céget, ha a mulasztást maga is megállapítja.

2009. december 31-ig 5.359 cég, 2010. január 1. és április 30. között 1.652 cég részére küldött az

állami adóhatóság felszólítólevelet, amelyben határidőt tűzött ki a számviteli beszámoló közzétételének pótlására.

Az adóhatóság 2009. december 31-ig 794, 2010. január 1-jétől április 30-áig 1.876 esetben rendelte el határozatban az adószám felfüggesztését a beszámoló közzétételére, illetve a költségterítés teljesítésére irányuló kötelezettség teljesítésének elmulasztása miatt. A 2009-ben kiadott határozatok közül december 31-ig 615 db, a 2010-ben hozott határozatok közül február végéig 1.871 db emelkedett jogerőre.

2010. április 30-ig 910 esetben kezdeményezte az adóhatóság a cégbíróságnál az érintett cégek megszüntetésének nyilvánítását. Ezen cégek tehát a felfüggesztés időtartama alatt sem pótolták kötelezettségüket.

5. Az adószámok felfüggesztése 2010-ben

A fentiek alapján megállapítható, hogy 2010-re jelentősen megnőtt az adószám-felfüggesztés lehetőségével érintett adózók köre.

A törvényhozó a felfüggesztés és a felfüggesztést követő törlés szankciójával korábban kizárólag az adóhatóság számára elérhetetlen adózókat és partnereiket kívánta figyelmeztetni. A gyakorlati tapasztalatok azonban rámutattak, hogy az adószám felfüggesztése szélesebb körben is alkalmazható.

Kiegészítő szankcióként is szerepelhet, mint például az ismételt üzletlezárás esetén. Alkalmazható akkor is, ha a törvényhozó egyes jellemzőbb, nagyobb körben előforduló mulasztások pótlására kívánja ösztönözni a gazdálkodó szervezeteket. Az egyes okokhoz kapcsolódó eltérő jogkövetkezmények egyedi jelleggel ruházzák fel a kezdetben egységes szankciót. A fiktív adózókat a felfüggesztés „türelmi idejé” követően az adóhatóság továbbra is törli nyilvántartásából, a bevallás benyújtásának elmulasztása nem jár ilyen következménnyel.

A beszámoló közzétételét elmulasztó, illetve a bevallási, adófizetési kötelezettségeit elmulasztó adózók nagy száma miatt idén a felfüggesztések számának jelentős emelkedése várható. De az adószám felfüggesztésének szankciója is akkor lehet eredményes, ha minél ritkábban kell elrendelni, és a mulasztó cégeket, vállalkozókat is rábírja kötelezettségük teljesítésére.

DR. ÁCS ISTVÁN